॥ उदकशान्ति-मन्त्राः॥

कृणुष्व पाजः प्रसितिं न पृथ्वीं याहि राजेवामेवा ५ इभेन। तृष्वीमनु प्रसितिं द्रूणानोऽस्तांसि विध्यं रक्षसस्तपिष्ठैः। तवं भ्रमासं आशुया पंतन्त्यनुं स्पृश धृष्ता शोशुंचानः। तपू ईष्यग्ने जुह्नां पतुङ्गानसंन्दितो वि सृज विष्वंगुल्काः। प्रति स्पशो वि सृंज तूर्णितमो भवां पायुर्विशो अस्या अदंब्यः। यो नों दूरे अघश रसो यो अन्त्यमे मार्किष्टे व्यथिरा दंधर्षीत्॥१॥ उदंग्ने तिष्ठु प्रत्याऽऽतंनुष्व न्यंमित्रा ५ ओषतात्तिग्महेते। यो नो अरांति सिमधान चक्रे नीचा तं धंक्ष्यतसं न शुष्कम्। ऊर्ध्वो भंव प्रतिं विध्याध्यस्मदाविष्कृंणुष्व दैव्यांन्यग्ने। अवं स्थिरा तंनुहि यातुजूनां जामिमजांमिं प्र मृंणीहि शत्रून्। स तें जानाति सुमतिं यंविष्ठ य ईवंते ब्रह्मणे गातुमैरंत्॥२॥ विश्वांन्यस्मे सुदिनांनि रायो द्युम्नान्यूयों वि दुरों अभि द्यौत्। सेदंग्ने अस्तु सुभगंः सुदानुर्यस्त्वा नित्यंन हविषा य उक्थैः। पिप्रीषित स्व आयुंषि दुरोणे विश्वेदंस्मै सुदिना साऽसंदिष्टिः। अर्चामि ते सुमतिं घोष्यर्वाख्सं ते वावातां जरतामियङ्गीः॥३॥ स्वश्वांस्त्वा सुरथां मर्जयेमास्मे क्षत्राणिं धारयेरनु द्यून्। इह त्वा भूर्यो चेरेदुप तमन्दोषांवस्तदीदिवा रसमन् द्यून्। कीर्डन्तस्त्वा सुमर्नसः सपेमाभि द्युम्ना तस्थिवा सो जनानाम्। यस्त्वा स्वर्षः सुहिर्ण्यो अंग्न उपयाति वसुंमता रथेन। तस्यं त्राता भंविस् तस्य सखा यस्तं आतिथ्यमांनुषग्जुजोषत्। महो रुंजामि बन्धुता वचोभिस्तन्मां पितुर्गीतंमादन्वियाय॥४॥

त्वं नो अस्य वर्चसिश्चिकिष्ठि होतंर्यविष्ठ सुऋतो दर्मूनाः। अस्वप्रजस्तरणंयः सुशेवा अतंन्द्रासोऽवृका अश्रमिष्ठाः। ते पायवंः सिप्रयंश्चो निषद्याऽग्ने तवं नः पान्त्वमूर। ये पायवं मामतेयं तें अग्ने पश्यंन्तो अन्धं दुरितादरंक्षन्। रुरक्ष्व तान्त्सुकृतों विश्ववंदा दिफ्संन्त इद्रिपवो ना हं देभुः॥५॥

त्वयां वय संधन्यं स्त्वोतास्तव प्रणींत्यश्याम् वाजान्। उभा शश्सां सूदय सत्यतातेऽनुष्ठुया कृंणुद्यह्रयाण। अया ते अग्ने स्मिधां विधेम् प्रति स्तोम श्रास्यमां गृभाय। दहाऽशसों रक्षसंः पाद्यंस्मान्द्रुहो निदो मित्रमहो अवद्यात्। रक्षोहणं वाजिन्माऽऽजिंघिमि मित्रं प्रथिष्ठमुपं यामि शर्मः। शिशांनो अग्निः क्रतंभिः समिद्धः स नो दिवा स रिषः पांतु नक्तम्॥६॥ वि ज्योतिषा बृह्ता भाँत्यग्निराविर्विश्वांनि कृणुते महित्वा। प्रादेवीर्मायाः संहते दुरेवाः शिशींते शृङ्गे रक्षंसे विनिक्षेः। उत स्वानासों दिविषंन्त्वग्नेस्तिग्मायुधा रक्षंसे हन्तवा उं। मदे चिदस्य प्ररुंजन्ति भामा न वंरन्ते परिबाधो अदेवीः॥७॥[१.२.१४]

इन्ह्रं वो विश्वतस्परि हवांमहे जनेंभ्यः। अस्माकंमस्तु

केवंलः। इन्द्रं नरों नेमधिता हवन्ते यत्पार्या युनजंते धियस्ताः। शूरो नृषांता शवंसश्चकान आ गोमंति व्रजे भंजा त्वं नंः। इन्द्रियाणि शतकतो या ते जनेषु पश्चसुं। इन्द्र तानिं त आ वृंणे। अनुं ते दायि मह इंन्द्रियायं स्त्रा ते विश्वमनुं वृत्रहत्यें। अनुं क्षत्रमनु सहों यज्त्रेन्द्रं देवेभि्रनुं ते नृषह्यें॥८॥

आ यस्मिन्थ्सप्त वांस्वास्तिष्ठन्ति स्वारुहों यथा। ऋषिंर्ह दीर्घृश्रृत्तम् इन्द्रंस्य घुमीं अतिथिः। आमास् पृक्वमैरंय आ सूर्यर्थं रोहयो दिवि। घुमैं न सामेन्तपता सुवृक्तिभिर्जुष्टं गिर्वणसे गिरंः। इन्द्रमिद्गाथिनों बृहदिन्द्रंमुर्केभिर्किणः। इन्द्रं वाणीरन्षत। गायन्ति त्वा गायत्रिणोऽर्चन्त्यर्कमिर्किणः॥९॥

ब्रह्माणंस्त्वा शतऋत्वुद्वश्वामंव येमिरे। अश्होमुचे प्र भरेमा मनीषामोषिष्ठदावन्ने सुमृतिं गृंणानाः। इदिमेन्द्र प्रतिं ह्व्यं गृंभाय सृत्याः संन्तु यजंमानस्य कामाः। विवेष् यन्मां धिषणां ज्जान् स्तवे पुरा पार्यादिन्द्रमहः। अश्हंसो यत्रं पीपर्द्यथां नो नावेव यान्तंमुभये हवन्ते। प्र सुम्राजं प्रथममध्वराणांमश्होमुचं वृष्भं यज्ञियांनाम्॥१०॥

अपां नपांतमिश्वना हयंन्तमस्मिन्नर इन्द्रियं धंत्तमोर्जः। वि नं इन्द्र मृधों जिह नीचा यंच्छ पृतन्यतः। अधस्पदं तमीं कृधि यो अस्मार अभिदासंति। इन्द्रं क्षत्रमुभि वाममोजोऽजांयथा वृषभ चर्षणीनाम्। अपोऽनुदो जनमित्रयन्तंमुरुं देवेभ्यों अकृणोरु लोकम्। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः परावत आ जंगामा परंस्याः॥११॥

सृक स् स्शायं प्विमिन्द्र तिग्मं वि शत्रून् ताढि वि मृधों नुद्र वि वृत्रस्य हुनूं रुज। वि मृन्युमिन्द्र भामितोऽमित्रंस्याभिदासंतः। त्रातार्मिन्द्रंमिवतार्मिन्द्रः हवेहवे सुहव श्रूरिमन्द्रम्। हुवे नु श्रृत्रं पुरुहृतिमन्द्रः स्वस्ति नो मृघवां धात्विन्द्रः। मा ते अस्या सहसावन् परिष्टावधायं भूम हरिवः परादे॥१२॥ त्रायंस्व नोऽवृकेभिवं स्थैस्तवं प्रियासः सूरिषुं स्याम। अनंवस्ते रथमश्वांय तक्ष्मन् त्वष्टा वर्ज्ञं पुरुहृत द्युमन्तम्। ब्रह्माण इन्द्रं मृहयंन्तो अर्केरवंधयन्नहंये हन्तवा उ। वृष्णे यत्ते वृष्णो अर्कमर्चानिन्द्र ग्रावांणो अदितिः स्जोषाः। अनुश्वासो ये प्वयोऽर्था इन्द्रंषिता अभ्यवंतन्त दस्यून्॥१७॥[१.६.१२]

यतं इन्द्र भयांमहे ततों नो अभयं कृधि। मघंवञ्छुग्धि तव् तन्नं ऊतये विद्विषो विमृधों जिह। स्वस्तिदा विशस्पतिंवृत्रहा विमृधों वृशी। वृषेन्द्रंः पुर एतुं नः स्वस्तिदा अभयङ्करः। महा इन्द्रो वर्ज्ञंबाहुः षोडुशी शर्म यच्छतु। स्वस्ति नों मुघवां करोतु हन्तुं पाप्मानं योंऽस्मान् द्वेष्टिं। सुजोषां इन्द्र सर्गणो मुरुद्धिः सोमं पिब वृत्रहञ्छूर विद्वान्। जहि शत्रूरपमृधीनुद्स्वाथाभयं कृणु हि विश्वती नः॥१८॥

ये देवाः पुंरः सदोऽग्नि नैत्रा रक्षोहणस्ते नंः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा दक्षिणसदो यमनैत्रा रक्षोहणस्ते नंः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ये देवाः पश्चात् सदेः सिवृत् नेत्रा रक्षोहणस्ते नंः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा उत्तरसदो वर्रणनेत्रा रक्षोहणस्ते नंः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा उत्तरसदो वर्रणनेत्रा रक्षोहणस्ते नंः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा उपिर्षदो बृहस्पितिनेत्रा रक्षोहणस्ते नंः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा उपिर्षदो बृहस्पितिनेत्रा रक्षोहणस्ते नंः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहाऽग्नये रक्षोघ्ने स्वाहा यमायं रक्षोघ्ने स्वाहां सिवृत्रे रक्षोघ्ने स्वाहा वर्रणाय रक्षोघ्ने स्वाहा बृहस्पतंये दुवंस्पते रक्षोघ्ने स्वाहा॥१९॥

अग्निरायुंष्मान्त्स वन्स्पतिंभिरायुंष्मान्तेन् त्वाऽऽयुषा-ऽऽयुंष्मन्तं करोमि सोम् आयुंष्मान्त्स ओषंधीभिरायुंष्मान्तेन् त्वाऽऽयुषाऽऽयुंष्मन्तं करोमि यज्ञ आयुंष्मान्त्स दक्षिणाभिरायुंष्मान्तेन् त्वाऽऽयुषाऽऽयुंष्मन्तं करोमि ब्रह्मायुंष्मत्तद् ब्रांह्मणैरायुंष्मत्तेन् त्वाऽऽयुषाऽऽयुंष्मन्तं करोमि देवा आयुंष्मन्त्स्तेऽमृतेनायुंष्मन्त्स्तेन् त्वा-ऽऽयुषाऽऽयुंष्मन्तं करोमि॥२०॥

या वांमिन्द्रा वरुणा यत्व्यां तुनूस्तयेमम १ हंसो मुश्रतम्। या वांमिन्द्रा वरुणा सहस्यां तुनूस्तयेमम १ हंसो मुश्रतम्। या

वांमिन्द्रा वरुणा रक्ष्मस्यां तुनूस्तयेममः हंसो मुश्चतम्। या वांमिन्द्रा वरुणा तेजस्यां तुनूस्तयेममः हंसो मुश्चतम्॥२१॥

यो वांमिन्द्रा वरुणावृग्नौ स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा द्विपात्सुं पृशुषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा चतुंष्पात्सु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा गोष्ठे स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा गृहेषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणाप्सु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणोषंधीषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणोषंधीषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणोषंधीषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा वन्स्पतिषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे॥२२॥

अग्ने यशस्विन् यशंसे मर्मप्येन्द्रांवतीमपंचितीमिहावंह। अयं मूर्धा पंरमेष्ठी सुवर्चाः समानानांमृत्तमश्लोको अस्तु॥ भद्रं पश्यंन्त उपंसेदुरग्ने तपो दीक्षामृषंयः सुवर्विदः। ततः क्षत्रं बलमोर्जाश्च जातं तद्समे देवा अभि सन्नंमन्तु॥ धाता विधाता पंरमोतस्नशृक् प्रजापंतिः परमेष्ठी विराजां। स्तोमाश्छन्दा रसि निविदोम आहुरेतस्मे राष्ट्रम्भिसन्नंमाम॥ अभ्यावंतिध्वमुप्मेतंसाक म्य शास्ताऽधिपतिर्वो अस्तु। अस्य विज्ञान्मनुस र्भध्विम्मं पृश्चादनं जीवाथ सर्वे॥२३॥

॥ राष्ट्रभृतम्॥

ऋताषाइतधांमाग्निर्गन्धर्वस्तस्यौषंधयोऽप्सरस ऊर्जो नाम सं इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांतु ता इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां स॰हितो विश्वसामा सूर्यो गन्धर्वस्तस्य मरीचयोऽप्सरसं आयुवो नाम स इदं ब्रह्मेक्ष्त्रं पांतु ता इदं ब्रह्मेक्ष्त्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां सुषुम्णः सूर्यरिशमश्चन्द्रमां गन्ध्वस्तस्य नक्षंत्राण्यऽप्सरसो बेक्रंयो नाम स इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांतु ता इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां भुज्यः सुंपूर्णो युज्ञो गंन्धुर्वस्तस्य दक्षिणा अप्सरसंस्तुवा नाम स इदं ब्रह्मेक्ष्त्रं पांतु ता इदं ब्रह्मेक्ष्त्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहाँ प्रजापितिर्विश्वकर्मा मनों गन्ध्वस्तस्यंक्सामान्यंप्सरसो वह्नंयो नाम् स इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांतु ता इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहेषिरो विश्वव्यंचा वातों गन्धर्वस्तस्यापौऽप्सुरसों मुदा नाम्

स इदं ब्रह्मेक्षुत्रं पांतु ता इदं ब्रह्मेक्षुत्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहाँ।

भुवंनस्य पते यस्यं त उपिरं गृहा इह चं। स नों रास्वाज्यांनि॰ रायस्पोष॰ सुवीर्य॰ संवत्सरीणा॰ स्वस्तिम्। (स्वाहां)।

प्रमेष्ठाधिपतिर्मृत्युर्गन्धवस्तस्य विश्वमप्सरसो भुवो नाम स इदं ब्रह्मेक्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्मेक्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां

सुक्षितिः सुभूतिर्भद्रकृत्सुवंवीन्युर्जन्यो गन्ध्वस्तस्यं विद्युतौंऽप्सरसो रुचो नाम

सं इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांतु ता इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां

दूरे हेतिरमृड्यो मृत्युर्गन्धर्वस्तस्यं प्रजा अंप्सरसों भी्रुवो नाम

स इदं ब्रह्मेक्ष्रत्रं पांतु ता इदं ब्रह्मेक्ष्रत्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहा

चार्रः कृपणकाशी कामो गन्धर्वस्तस्याधयौऽप्सुरसंः शोचर्यन्तीर्नाम

स इदं ब्रह्मक्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्मक्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहा

स नों भुवनस्य पते यस्यं त उपिरं गृहा इह चं। उरु

ब्रह्मणेऽस्मै क्षुत्राय मिह् शर्म यच्छ (स्वाहाँ)॥
नमो अस्तु सूर्पेभ्यो ये के चं पृथिवीमन्ं। ये अन्तरिक्षे
ये दिवि तेभ्यः सूर्पेभ्यो नमः॥ येऽदो रोचने दिवो ये वा
सूर्यस्य रिश्मषुं। येषांमुप्सु सदः कृतं तेभ्यः सूर्पेभ्यो नमः॥
या इषंवो यातुधानांनां ये वा वनस्पती रूरनुं। ये वांऽवटेषु
शेरते तेभ्यः सूर्पेभ्यो नमः॥

॥पञ्चचोडाः॥

अयं पुरो हरिकेशः सूर्यरिश्मस्तस्यं रथगृत्सश्च रथौंजाश्च सेनानिग्राम्ण्यौ पुञ्जिकस्थला च कृतस्थला चौप्सरसौ यातुधानां हेती रक्षा रेसि प्रहेंतिस्तेभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। अयं दंक्षिणा विश्वकंमा तस्यं रथस्वनश्च रथे चित्रश्च सेनानिग्रामुण्यौ मेनुका च सहजन्या चौप्सरसौ दङ्खावेः पशवों हेतिः पौरुषयोवधः प्रहेतिस्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। अयं पश्चाद्विश्वव्यंचास्तस्य रथंप्रोतश्चासंमरथश्च सेनानिग्रामण्यौ प्रम्लोचन्ती चानुस्लोचन्ती चाप्सरसौ सूर्पा हेतिर्व्याघ्राः प्रहेंतिस्तेभ्यो नम्स्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चे नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। अयमुंत्तरात्स्यद्वंसुस्तस्यं सेन्जिचं सुषेणंश्च सेनानिग्राम्ण्यौ

विश्वाचीं च घृताचीं चाप्सरसावापों हेतिर्वातः प्रहेतिस्तेभ्यो नम्स्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि।

अयमुपर्यविग्वंसुस्तस्य तार्क्ष्यश्चारिष्टनेमिश्च सेनानि-ग्रामण्यांवुविशी च पूर्विचित्तिश्चाप्स्रसौ विद्युद्धेतिरंव-स्फूर्ज्न्प्रहेतिस्तेभ्यो नम्स्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चे नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि।

॥ अप्रतिरथम्॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - ४/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - ४)

आशुः शिशांनो वृष्भो न युध्मो घंनाघनः क्षोभंणश्चर्षणीनाम्।
सङ्कन्दंनोऽनिमिष एंकवीरः श्वतं सेनां अजयत् साकिमिन्द्रंः।
सङ्कन्दंनेनानिमिषेणं जिष्णुनां युत्कारेणं दुश्च्यवनेनं धृष्णुनां।
तिदन्द्रेण जयत् तत्संहध्वं युधों नर् इषुंहस्तेन वृष्णां। स
इषुंहस्तैः सिनेषिङ्गिभिर्वशी सङ्स्रष्टा स युध् इन्द्रों गुणेनं।
स् क्षृष्टुजिथ्सोम्पा बाहुश्ध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्तां।
बृहंस्पते परि दीया रथेन रक्षोहाऽमित्राः अपबाधंमानः।
प्रभञ्जन्तसेनाः प्रमृणो युधा जयंत्रस्माकंमध्यविता रथांनाम्।
गोत्रभिदं गोविदं वर्ज्ञबाहुं जयंन्तमज्मं प्रमृणन्तमोजंसा।
इमः संजाता अनुं वीरयध्विमिन्द्रः सखायोऽनु सः
रभध्वम्। बलुविज्ञायः स्थिवरः प्रवीरः सहंस्वान् वाजी

सहंमान उग्रः। अभिवीरो अभिसंत्त्वा सहोजा जैत्रंमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्। अभि गोत्राणि सहंसा गाहंमानोऽदायो वीरः शतमंन्युरिन्द्रंः।

दुश्चवनः पृंतनाषाडंयुध्यों ऽस्माक् सेनां अवतु प्र युत्सु। इन्द्रं आसां नेता बृह्स्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः। देवसेनानांमभिभञ्जतीनां जयंन्तीनां मुरुतो यन्त्वग्रें। इन्द्रंस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञं आदित्यानां मुरुतां सुरुता उग्रम्। महामनसां भवनच्यवानां घोषो देवानां जयंतामुदंस्थात्। अस्माक्मिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषंवस्ता जंयन्तु।

अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानं देवा अवता हवेषु। उद्धेर्षय मघवन्नायुंधान्युत् सत्त्वेनां मामकानां महा रेसि। उद्घेत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयंतामेतु घोषंः। उप् प्रेत् जयंता नरः स्थिरा वंः सन्तु बाहवंः। इन्द्रों वः शर्म यच्छत्त्वनाधृष्या यथाऽसंथ। अवंसृष्टा परां पत् शरंब्ये ब्रह्मंसर्शिता।

गच्छामित्रान् प्रविश मैषां कं चनोच्छिषः। मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवस्ताम्। उरोवरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामन् मदन्तु देवाः। यत्रं बाणाः सम्पतिन्त कुमारा विशिखा इंव। इन्द्रों नस्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु॥ शं चं में मयंश्च में प्रियं चं मेऽनुकामश्चं में कामंश्च में सौमन्सश्चं में भूद्रं चं में श्रेयंश्च में वस्यंश्च में यशंश्च में भगंश्च में द्रविणं च में यन्ता चं में धूर्ता चं में क्षेमंश्च में धृतिश्च में विश्वं च में महंश्च में स्विचं में ज्ञात्रं च में सूर्श्च में प्रसूर्श्च में सीरं च में लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽय्ध्मं च मेऽनामयच में जीवातुंश्च में दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभंयं च में सुगं चं में शयंनं च में सूषा चं में सुदिनं च मे॥

॥ विहव्यम्॥

ममाँग्ने वर्चो विह्वेष्वंस्तु वयं त्वेन्धांनास्तुन्वं पुषेम। मह्यं नमन्तां प्रदिश्क्षतंस्रस्त्वयाऽध्यंक्षेण पृतंना जयेम। ममं देवा विंह्वे संन्तु सर्व इन्द्रांवन्तो मुरुतो विष्णुंरग्निः। ममान्तिरक्षमुरु गोपमंस्तु मह्यं वातः पवतां कामं अस्मिन्। मियं देवा द्रविंणमा यंजन्तां मय्याशीरंस्तु मियं देवहूंतिः। देव्या होतांरा वनिषन्त पूर्वेऽरिष्टाः स्याम तुन्वां सुवीराः। मह्यं यजन्तु मम् यानिं ह्व्याऽऽकूंतिः सत्या मनसो मे अस्तु। एनो मा नि गां कत्मचनाहं विश्वं देवासो अधि वोचता मे। देवीः षडुर्वीरुरु णाः कृणोत् विश्वं देवास इह वीरयध्वम्। मा हासमिह प्रजया मा तुनूभिर्मा रिधाम द्विषते सोम राजन्। अग्निर्मन्यं प्रतिनुदन् पुरस्ताददंब्यो

गोपाः परि पाहि न्स्त्वम्। प्रत्यश्चो यन्तु निगुतः पुन्स्तें उमेषां चित्तं प्रबुधा वि नेशत्। धाता धांतृणां भुवंनस्य यस्पतिंर्देव सिवृतारं मिमातिषा उहम्। इमं यज्ञमिश्वनो भा बृह्स्पतिर्देवाः पान्तु यजंमानं न्यर्थात्। उरुव्यचां नो मिह्षः शर्म य सदस्मिन् हवे पुरुहूतः पुरुश्च। स नः प्रजाये हर्यश्व मृड्येन्द्र मा नो रीरिषो मा पर्रा दाः। ये नः सपत्रा अप ते भवन्त्वन्द्राग्निभ्यामवं बाधामहे तान्। वसंवो रुद्रा आंदित्या उपिरस्पृशं मोग्रं चेत्तांरमिथराजमं ऋन्। अर्वाश्वमिन्द्रं ममुतो हवामहे यो गोजिद्धं नजिदंश्वजिद्यः। इमं नो यज्ञं विहवे जुंषस्वास्य कुर्मो हिरवो मेदिनं त्वा॥

॥ मृगारम्॥

अग्नेर्मन्वे प्रथमस्य प्रचेतसो यं पाश्चेजन्यं बहवंः सिम्न्थतें। विश्वेस्यां विशि प्रविविश्वाि स्मिमिह् स नो मुश्चत्व १ हंसः। यस्येदं प्राणं निमिषद्यदेजेति यस्ये जातं जनमानं च केवंलम्। स्तौम्यग्निं नांधितो जोहवीिम् स नों मुश्चत्व १ हंसः।

इन्द्रंस्य मन्ये प्रथमस्य प्रचेतसो वृत्रघः स्तोमा उप मामुपागुः। यो दाशुषेः सुकृतो हवमुप गन्ता स नो मुश्चत्वश्हंसः। यः संङ्गामं नयंति संवशी युधे यः पुष्टानिं सश्सृजतिं त्रयाणिं। स्तौमीन्द्रं नाथितो जोहवीमि स नो मुश्चत्वश्हंसः।

मन्वे वां मित्रावरुणा तस्यं वित्त स् सत्यौजसा द १ हणा यं नुदेथें। या राजांन १ स्रथं याथ उंग्रा ता नो मुञ्जतमार्गसः। यो वा १ रथं ऋजुरंशिमः सत्यधंमां मिथुश्चरंन्तमुप्यातिं दूषयन्। स्तौमिं मित्रावरुंणा नाथितो जोहवीमि तौ नो मुञ्जतमार्गसः।

वायोः संवितुर्विदथांनि मन्महे यावांत्मन्विद्वेभृतो यौ च रक्षंतः। यौ विश्वंस्य परिभू बंभूवतुस्तौ नों मुश्चतुमागंसः। उप श्रेष्ठां न आशिषों देवयोर्धर्मे अस्थिरन्। स्तौमिं वायु ः संवितारं नाथितो जोहवीमि तौ नो मुश्रतमागंसः। र्थीतमौ रथीनामंह ऊतये शुभं गर्मिष्ठौ सुयमेंभिरश्वैः। ययोवीं देवौ देवेष्वनिशितमोज्ञस्तौ नो मुश्चतुमागंसः। यदयातं वहुतु सूर्यायास्त्रिचुकेणं स्र सदीमच्छमानौ। स्तौमिं देवाविश्वनौं नाथितो जोहवीिम् तौ नों मुश्चतुमागंसः। मुरुतां मन्वे अधि नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वांमवन्तु विश्वें। आशून् हुंवे सुयमानूतये ते नों मुश्चन्त्वेनंसः। तिग्ममायुधं वीडित र सहस्विद्विव्य र शर्धः पृतनासु जिष्णु। स्तौमि देवान्मरुतो नाथितो जोहवीमि ते नो मुश्चन्त्वेनसः। देवानां मन्वे अधि नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वामवन्तु विश्वैं। आशून् हुंवे सुयमानूतये ते नो मुश्चन्त्वेनंसः। यदिदं मांऽभिशोचंति पौरुषयेण दैव्यंन। स्तौमि विश्वान्देवान्नांथितो जोहवीमि ते नों मुश्चन्त्वेनंसः।
अनुं नोऽद्यानुंमितिर्य्ज्ञं देवेषुं मन्यताम्। अग्निश्चं हव्यवाहंनो भवंतां दाशुषे मर्यः। अन्विदंनुमते त्वं मन्यांसै शं चं नः कृि। क्रत्वे दक्षांय नो हि नु प्रण् आयूर्षेषि तारिषः। वैश्वानरो नं ऊत्या प्र यांतु परावतः। अग्निरुक्थेन वाहंसा॥ पृष्टो दिवि पृष्टो अग्निः पृंथिव्यां पृष्टो विश्वा ओषंधीराविवेश। वैश्वानरसहंसा पृष्टो अग्निः स नो दिवा स रिषः पांतु नक्तम्। ये अप्रथेतामितिभेरोजोभिर्ये प्रतिष्ठे अभवतां वसूनाम्।

स्तौमि द्यावांपृथिवी नांथितो जोंहवीमि ते नों मुञ्चत्म १ हंसः। उर्वी रोदसी वरिवः कृणोतं क्षेत्रंस्य पत्नी अधि नो ब्र्यातम्। स्तौमि द्यावांपृथिवी नांथितो जोंहवीमि ते नों मुञ्चत्म १ हंसः। यत्ते व्यं पुरुषत्रा यंविष्ठाऽविद्वा १ सञ्चकृमा कच्चनाऽऽगंः। कृधी स्वंस्मा १ अदितेरनांगा व्येना १ सि शिश्रथो विष्वंगग्ने। यथां ह तद्वंसवो गौर्यं चित्पदि षिताममुंञ्चता यजत्राः। एवा त्वमस्मत्प्र मुंञ्चा व्य १ हुः प्रातांर्यग्ने प्रत्रां न आयुंः॥

॥ सर्पाहुतिः॥

सुमीची नामांसि प्राची दिक्तस्यांस्तेऽग्निरधिंपतिरसितो रिक्षिता यश्चाधिंपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमुस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भें

दधाम्योजस्विनी नामांसि दक्षिणा दिक्तस्यांस्त इन्द्रोऽधिं-पतिः पृदांकू रक्षिता यश्चाधिपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भें दधामि प्राची नामांसि प्रतीची दिक्तस्यांस्ते सोमोऽधिंपतिः स्वजो रंक्षिता यश्चाधिपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वां जम्भें दधाम्यवस्थावा नामास्युदींची दिक्तस्याँस्ते वरुणोऽधिं-पतिस्तिरश्चंराजी रक्षिता यश्चाधिंपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भे दधाम्यधिपत्नी नामांसि बृहती दिक्तस्यांस्ते बृह्स्पतिरधिपतिः िश्वित्रो रंक्षिता यश्चाधिंपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भें दधामि विशनी नामांसीयं दिक्तस्यांस्ते यमोऽधिपतिः कल्माषंग्रीवो रक्षिता यश्चार्धिपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भें दधामि॥

॥ गन्धर्वाहुतीः॥

हेतयो नामं स्थ तेषां वः पुरो गृहा अग्निर्व इषंवः सिल्लो वातनामं तेभ्यो वो नमस्ते नो मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि निलिम्पा नामं स्थ तेषां वो दक्षिणा गृहाः पितरो व इषंवः सगरो वातनामं तेभ्यों वो नम्स्ते नों मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि

विजिणो नामं स्थ तेषां वः पश्चाद्गृहाः स्वप्नो व इषेवो गह्वंरो वातनामं तेभ्यो वो नमस्ते नो मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे

दधाम्यवस्थावांनो नामं स्थ तेषां व उत्तराद्गृहा आपो व इषंवः समुद्रो

वांतनामं तेभ्यों वो नम्स्ते नों मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें

दधाम्यिधिपतयो नामं स्थ तेषां व उपिरं गृहा वर्षं व इषवोऽवंस्वान्

वातनामं तेभ्यों वो नम्स्ते नों मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि

ऋव्या नामं स्थ पार्थिवास्तेषां व इह गृहा अन्नं व इषंवो निमिषो

वांतनामं तेभ्यों वो नम्स्ते नों मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि।

॥ अज्यानि॥

श्तायुंधाय श्तवींर्याय श्तोतंयेऽभिमातिषाहें। श्तं यो नेः श्रदो अजींतानिन्द्रों नेषदितं दुरितानि विश्वां॥ ये चत्वारंः पथयों देवयानां अन्त्ररा द्यावांपृथिवी वियन्तिं। तेषां यो अज्यांनिमजीतिमा वहात्तस्मैं नो देवाः परि दत्तेह सर्वे॥

ग्रीष्मो हेमन्त उत नो वसन्तः श्ररद्वर्षाः सुंवितं नो अस्तु। तेषांमृतूना शतशारदानां निवात एषामभये स्याम॥

इदुवत्सरायं परिवत्सरायं संवत्सरायं कृणुता बृहन्नमंः। तेषां वयः सुंमृतौ यज्ञियांनां ज्योगजींता अहंताः स्याम॥

भुद्रान्नः श्रेयः समेनैष्ट देवास्त्वयांऽवसेन समेशीमहि त्वा। स नो मयोभूः पितो आविंशस्व शन्तोकायं तुनुवें स्यो नः॥

भूतं भव्यं भविष्यद्वष्ट् स्वाह्य नम् ऋक्साम्यजुर्वष्ट् स्वाह्य नमां गायत्रीत्रिष्टुज्ञगंती वष्ट् स्वाह्य नमः पृथिव्यंन्तिरेक्षं द्यौर्वष्ट् स्वाह्य नमोऽग्निर्वायः सूर्यो वष्ट् स्वाह्य नमः प्राणो व्यानोऽपानो वष्ट् स्वाह्य नमः प्राणो व्यानोऽपानो वष्ट् स्वाह्य नमः पिता पुत्रः पौत्रो वष्ट् स्वाह्य नमो भूर्भुवः सुवर्वष्ट् स्वाह्य नमः।

॥ अथर्वशिरसम्॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - १/प्रश्नः - ५/अनुवाकः - ८)

इन्द्रों दधीचो अस्थिभिः। वृत्राण्यप्रंतिष्कुतः। ज्ञ्घानं नवृतीर्नवं। इच्छन्नश्वंस्य यच्छिरंः। पर्वतेष्वपंश्रितम्। तिद्वंदच्छर्यणावंति। अत्राह् गोरमंन्वत। नाम् त्वष्टुंरपीच्यम्। इत्था चन्द्रमंसो गृहे। इन्द्रमिद्गाथिनों बृहत्॥

इन्द्रंम्केभिर्किणंः। इन्द्रं वाणीरनूषत। इन्द्रं इद्धर्योः सचौ। सम्मिश्च आवंचो युजौ। इन्द्रों वृज्री हिर्ण्ययः। इन्द्रों दीर्घाय चक्षंसे। आ सूर्यर् रोहयिद्वि। वि गोभिरद्रिंमैरयत्। इन्द्रं वाजेषु नो अव। सहस्रंप्रधनेषु च॥

उग्र उग्राभिंक्तिभिः। तिमन्द्रं वाजयामिस। महे वृत्राय हन्तेवे। स वृषां वृष्भो भुंवत्। इन्द्रः स दामने कृतः। ओजिंष्टः स बले हितः। द्युम्नी श्लोकी स सौम्यः। गिरा वज्रो न सम्भृतः। सबलो अनेपच्युतः। वृवक्षुरुग्रो अस्तृतः॥

॥प्रत्यङ्गिरसम्॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - २/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - २)

चक्षुंषो हेते मनंसो हेते। वाची हेते ब्रह्मणो हेते। यो मांऽघायुरंभिदासंति। तमग्ने मेन्या मेनिं कृणा यो मा चक्षुंषा यो मनंसा। यो वाचा ब्रह्मणाऽघायुरंभिदासंति। तयाँऽग्ने त्वं मेन्या। अमुमंमेनिं कृणा यत्किश्चासौ मनंसा यर्च वाचा। युज्ञैर्जुहोति यर्जुषा ह्विर्मिः॥

तन्मृत्युर्निर्ऋंत्या संविदानः। पुरादिष्टादाहुंतीरस्य हन्तु। यातुधाना निर्ऋंतिरादुरक्षः। ते अस्य घ्रन्त्वनृंतेन सत्यम्। इन्द्रेषिता आज्यंमस्य मथ्नन्तु। मा तत्समृंद्धि यद्सौ क्रोतिं। हन्मिं तेऽहं कृत रहिवः। यो में घोरमचींकृतः। अपाँश्रौ त उभौ बाहू। अपंनह्याम्यास्यम्॥

अपं नह्यामि ते बाहू। अपं नह्याम्यास्यम्। अग्नेर्देवस्य ब्रह्मंणा। सर्वं तेऽविधेषं कृतम्। पुराऽमुष्यं वषद्वारात्। यृज्ञं देवेषुं नस्कृिध। स्विष्टमस्माकं भूयात्। माऽस्मान्प्रापृत्न-रांतयः। अन्तिं दूरे स्तो अग्ने। भ्रातृंव्यस्याभिदासंतः॥१४॥ वृषद्वारेण वर्ज्रेण। कृत्या हिन्म कृतामृहम्। यो मा नक्तं दिवां सायम्। प्रातश्चाह्रां निपीयंति। अद्या तिमंन्द्र वर्ज्जेण। भातृंव्यं पादयामसि।

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - २/प्रश्नः - ५/अनुवाकः - १)

प्राणो रंक्षित् विश्वमेजंत्। इर्यो भूत्वा बंहुधा बहूनिं। स इत्सर्वं व्यानशे। यो देवो देवेषुं विभूरन्तः। आवृंदूदात् क्षेत्रियंध्वगद्वृषां। तिमत्प्राणं मन्सोपं शिक्षत। अग्रं देवानांमिदमंत्तु नो ह्विः। मनंसृश्चित्तेदम्। भूतं भव्यं च गुप्यते। तिद्धि देवेष्वंग्रियम्॥

आ नं एतु पुरश्चरम्। सह देवैरिम॰ हवम्ं। मनः

श्रेयंसिश्रेयसि। कर्मन् युज्ञपंतिं दर्धत्। जुषतां मे वागिद श्रह्विः। विराड्देवी पुरोहिता। हृव्यवाडनंपायिनी। ययां रूपाणिं बहुधा वदंन्ति। पेशा श्री देवाः पंरमे ज्नित्रें। सा नों विराडनंपस्फुरन्ती॥

वाग्देवी जुंषतामिद १ ह्विः। चक्षुंर्देवानां ज्योतिर्मृते न्यंक्तम्। अस्य विज्ञानांय बहुधा निधीयते। तस्यं सुम्नमंशीमिह। मा नो हासीद्विचक्षणम्। आयुरिन्नः प्रतीयताम्। अनंन्याश्चक्षुंषा वयम्। जीवा ज्योतिरशीमिह। सुवर्ज्योतिरुतामृतम्। श्रोत्रेण भद्रमुत शृंण्वन्ति सृत्यम्। श्रोत्रेण वाचं बहुधोद्यमानाम्। श्रोत्रेण मोदंश्च महंश्च श्रूयते। श्रोत्रेण सर्वा दिश् आ शृंणोिम। यन् प्राच्यां उत दंक्षिणा। प्रतीच्ये दिशः शृण्वन्त्यंत्तरात्। तदिच्छोत्रं बहुधोद्यमानम्। अरान्न नेिमः परि सर्वं बभूव॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् – २/प्रश्नः – ७/अनुवाकः – ७)

सिर्हे व्याघ्र उत या पृदांको। त्विषिरुग्नो ब्राँह्मणे सूर्ये या। इन्द्रं या देवी सुभगां जजानं। सा न आगुन्वर्चसा संविदाना। या रांजन्ये दुन्दुभावायंतायाम्। अश्वंस्य ऋन्द्ये पुरुषस्य मायो। इन्द्रं या देवी सुभगां जजानं। सा न आगुन्वर्चसा संविदाना। या हस्तिनि द्वीपिनि या हिरंण्ये। त्विष्रश्वंषु पुरुषेषु गोषुं॥

इन्द्रं या देवी सुभगां जुजानं। सा न आगुन्वर्चसा

संविदाना। रथे अक्षेषुं वृष्भस्य वाजें। वातें पूर्जन्ये वरुंणस्य शुष्में। इन्द्रं या देवी सुभगां जजानं। सा न् आगुन्वर्चसा संविदाना। राडंसि विराडंसि। सुम्राडंसि स्वराडंसि। इन्द्रांय त्वा तेजंस्वते तेजंस्वन्तः श्रीणामि। इन्द्रांय त्वौजंस्वत् ओजंस्वन्तः श्रीणामि॥

इन्द्रांय त्वा पर्यस्वते पर्यस्वन्तः श्रीणामि। इन्द्रांय त्वाऽऽयुंष्मत् आयुंष्मन्तः श्रीणामि। तेजांऽसि। तत्ते प्र यंच्छामि। तेजंस्वदस्तु मे मुखम्। तेजंस्वच्छिरां अस्तु मे। तेजंस्वान् विश्वतः प्रत्यङ्क्ष्। तेजंसा सं पिंपृग्धि मा। ओजोंऽसि। तत्ते प्र यंच्छामि॥

ओर्जस्वदस्तु में मुखम्ं। ओर्जस्विच्छिरों अस्तु मे। ओर्जस्वान् विश्वतः प्रत्यङ्काः ओर्जसा सं पिंपृग्धि मा। पयोऽसि। तत्ते प्र यंच्छामि। पयंस्वदस्तु में मुखम्ं। पयंस्विच्छिरों अस्तु मे। पयंस्वान् विश्वतः प्रत्यङ्काः। पयंसा सं पिंपृग्धि मा॥

आयुंरिस। तत्ते प्र यंच्छामि। आयुंष्मदस्तु मे मुखम्ं। आयुंष्मच्छिरों अस्तु मे। आयुंष्मान् विश्वतः प्रत्यङ्क्। आयुंषा सं पिंपृग्धि मा। इममंग्र आयुंषे वर्चसे कृधि। प्रिय॰ रेतों वरुण सोम राजन्। मातेवांस्मा अदिते शर्म यच्छ। विश्वं देवा जरंदष्टिर्यथाऽसंत्॥ आयुंरिस विश्वायुंरिस। सर्वायुंरिस सर्वमायुंरिस। यतो वातो मनोजवाः। यतः क्षरंन्ति सिन्धंवः। तासाँ त्वा सर्वासार रुचा। अभिषिश्चामि वर्चसा। समुद्र इंवासि गृह्मनाँ। सोमं इवास्यदाँभ्यः। अग्निरिंव विश्वतः प्रत्यङ्कः। सूर्यं इव ज्योतिषा विभूः॥

अपां यो द्रवंणे रसंः। तम्हम्स्मा आंमुष्यायणायं। तेजंसे ब्रह्मवर्च्सायं गृह्णामि। अपां य ऊर्मी रसंः। तम्हम्स्मा आंमुष्यायणायं। ओजंसे वीर्याय गृह्णामि। अपां यो मध्यतो रसंः। तम्हम्स्मा आंमुष्यायणायं। [पृष्ट्यै प्रजनंनाय गृह्णामि। अपां यो यज्ञियो रसंः। तम्हम्स्मा आंमुष्यायणायं।] आयुंषे दीर्घायुत्वायं गृह्णामि॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - २/प्रश्नः - ८/अनुवाकः - ८)

अहमंस्मि प्रथम्जा ऋतस्यं। पूर्वं देवेभ्यों अमृतंस्य नाभिः। यो मा ददांति स इदेव माऽऽवाः। अहमन्नमन्नंमदन्तंमिद्मा। पूर्वमग्नेरिपं दह्त्यन्नम्। यत्तौ हांसाते अहमृत्तरेषुं। व्यात्तंमस्य पृशवः सुजम्भम्। पश्यंन्ति धीराः प्रचरित् पाकाः। जहाँम्यन्यन्न जंहाम्यन्यम्। अहमन्नं वश्मिचंरामि॥ समानमर्थं पर्येमि भुञ्जत्। को मामन्नं मनुष्यों दयेत। परांके अन्नं निहितं लोक एतत्। विश्वैद्वैः पितृभिर्गृप्तमन्नम्। यद्द्यते लुप्यते यत्पंरोप्यतें। शृत्तमी सा त्नूमें बभूव। महान्तौं चरू संकृहुग्धेनं पप्रौ। दिवंं च पृश्ञिं पृथिवीं चं साकम्। तत्सम्पिबंन्तो न मिनन्ति वेधसंः। नैतद्भयो भवंति नो कनीयः॥

अन्नं प्राणमन्नंमपानमांहुः। अन्नं मृत्युं तम्ं जीवातुंमाहुः। अन्नं ब्रह्माणों ज्रारसं वदन्ति। अन्नंमाहुः प्रजनंनं प्रजानांम्। मोघमन्नं विन्दते अप्रंचेताः। सत्यं ब्रंवीमि वध इत्स तस्यं। नार्यमणुं पुष्यंति नो सखांयम्। केवंलाघो भवति केवलादी। अहं मेघः स्तनयन्वर्षन्नस्मि। मामंदन्त्यहमंद्यन्यान्॥ अह सदमृतों भवामि। मदांदित्या अधि सर्वे तपन्ति।

॥ वाक्सूक्तम्॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - २/प्रश्नः - ४/अनुवाकः - ५९-६०)

देवीं वार्चमजनयन्त देवाः। तां विश्वरूपाः पृशवीं वदन्ति। सा नो मन्द्रेषमूर्जं दुहाना। धेनुर्वागुस्मानुप सुष्टुतैतुं॥६०॥ यद्वाग्वदंन्त्यविचेत्नानिं। राष्ट्री देवानां निष्सादं मन्द्रा। चतंस्र ऊर्जं दुदुहे पया रेसि। क्वं स्विदस्याः पर्मं जंगाम।

अनुन्तामन्तादिध निर्मितां महीम्। यस्यां देवा अंदधुर्भोजनानि। एकांक्षरां द्विपदा्रः षद्वंदां च। वार्चं देवा उपं जीवन्ति विश्वें। वार्चं देवा उपं जीवन्ति विश्वै। वार्चं गन्ध्वाः पृशवो मनुष्यौः। वाचीमा विश्वा भुवनान्यर्पिता॥

सा नो हवं जुषतामिन्द्रंपत्नी। वागृक्षरं प्रथमजा ऋतस्यं। वेदानां माताऽमृतंस्य नाभिः। सा नो जुषाणोपं यज्ञमागाँत्। अवंन्ती देवी सुहवां मे अस्तु। यामृषंयो मन्त्रकृतों मनीषिणः। अन्वैच्छं देवास्तपंसा श्रमंण। तान्देवीं वाच र् ह्विषां यजामहे। सा नो दधातु सुकृतस्यं लोके। चृत्वारि वाक्परिमिता पुदानि॥

तानिं विदुर्बाह्मणा ये मंनीषिणंः। गुहा त्रीणि निहिंता नेङ्गंयन्ति। तुरीयंं वाचो मंनुष्यां वदन्ति।

॥श्रद्धा सूक्तम्॥

श्रुद्धयाऽग्निः समिध्यते। श्रुद्धयां विन्दते ह्विः। श्रुद्धां भगंस्य मूर्धिने। वचसा वेदयामसि। प्रियः श्रेद्धे ददेतः। प्रियः श्रेद्धे दिदांसतः। प्रियं भोजेषु यज्वंसु॥

इदं में उदितं कृंधि। यथां देवा असुरेषु। श्रृद्धामुग्रेषुं चित्रेर। एवं भोजेषु यज्वंसु। अस्माकंमुदितं कृंधि। श्रृद्धां देवा यजंमानाः। वायुगोपा उपांसते। श्रृद्धाः हृंदय्यंयाऽऽकूंत्या। श्रृद्धयां हूयते हृविः। श्रृद्धां प्रातर्ह्वामहे॥

श्रद्धां मध्यन्दिनं परि। श्रद्धाः सूर्यस्य निम्रुचिं। श्रद्धे

श्रद्धांपयेह माँ। श्रद्धा देवानिधं वस्ते। श्रद्धा विश्वंमिदं जगत्। श्रद्धां कार्मस्य मातरम्। हिवर्षां वर्धयामिस।

॥ ब्रह्मा सूक्तम्॥

ब्रह्मं जज्ञानं प्रंथमं पुरस्तात्। वि सीमृतः सुरुचो वेन आवः। स बुध्नियां उप मा अस्य विष्ठाः॥६६॥

सृतश्च योनिमसंतश्च विवंः। पिता विराजांमृष्भो रंयीणाम्। अन्तरिक्षं विश्वरूप् आविवेश। तमकेर्भ्यर्चन्ति वृत्सम्। ब्रह्म सन्तं ब्रह्मणा वर्धयन्तः। ब्रह्मं देवानंजनयत्। ब्रह्म विश्वमिदं जगत्। ब्रह्मणः क्षत्रं निर्मितम्। ब्रह्मं ब्राह्मण आत्मना। अन्तरसमित्रिमे लोकाः॥६७॥

अन्तर्विश्वंमिदं जगंत्। ब्रह्मैव भूतानां ज्येष्ठम्ं। तेन कोंऽर्हति स्पर्धितुम्। ब्रह्मन्देवास्त्रयंस्त्रि श्रात्। ब्रह्मन्त्रिन्द्रप्रजापृती। ब्रह्मंन् ह् विश्वां भूतानि। नावीवान्तः समाहिता। चतंस्र आशाः प्रचरन्त्वग्रयः। इमं नों युज्ञं नयतु प्रजानन्। घृतं पिन्वंन्रजर्श् सुवीरम्॥

ब्रह्मं समिद्धंवत्याहुंतीनाम्।

॥गो-सूक्तम्॥

आ गावों अग्मत्रुत भ्द्रमंत्रन्। सीदंन्तु गोष्ठे र्णयंन्त्वस्मे। प्रजावंतीः पुरुरूपां इह स्युः। इन्द्रांय पूर्वीरुषसो दुहानाः। इन्द्रो यज्वंने पृण्ते चं शिक्षति। उपेद्दंदाति न स्वं मुंषायति। भूयोभूयो र्यिमिदंस्य वर्धयन्। अभिन्ने खिल्ले नि दंधाति देव्युम्।

न ता नंशन्ति न दंभाति तस्कंरः। नैनां अमित्रो व्यथिरादंधर्षित। देवा श्रृश्च याभिर्यजंते ददांति च। ज्योगित्ताभिः सचते गोपंतिः सह। न ता अर्वा रेणुकंकाटो अश्जुते। न स इस्कृत्त्रमुपं यन्ति ता अभि। उरुगायमभंयं तस्य ता अनुं। गावो मर्त्यंस्य वि चंरन्ति यज्वंनः॥

गावो भगो गाव इन्द्रों मे अच्छात्। गावः सोमंस्य प्रथमस्यं भक्षः। इमा या गावः सर्जनास् इन्द्रेः। इच्छामीद्धृदा मनंसा चिदिन्द्रम्। यूयं गांवो मेदयथा कृशिश्चेत्। अश्लीलिश्चेत्कृण्था सुप्रतींकम्। भद्रं गृहं कृण्थ भद्रवाचः। बृहद्वो वयं उच्यते सभास्। प्रजावंतीः सूयवंस रिशन्तीः। शुद्धा अपः स्प्रपाणे पिबंन्तीः। मा वंः स्तेन ईशत् माऽघशर्सः। परि वो हेती रुद्रस्यं वृश्यात्। उपेदम्पपर्यनम्। आसु गोषूपंपृच्यताम्। उपंर्षभस्य रेतिस। उपेन्द्र तवं वीर्ये॥

ता सूँर्याचन्द्रमसां विश्वभृत्तंमा मृहत्। तेजो वसुंमद्राजतो दिवि। सामात्माना चरतः सामचारिणां। ययोंर्वृतं न मृमे जातुं देवयोंः। उभावन्तौ परिं यात् अर्म्यां। दिवो न र्ष्मी इस्तंनुतो व्यंर्णवे। उभा भुवन्ती भुवना क्विकृत्। सूर्या न चन्द्रा चंरतो हुतामंती। पतीं द्युमिद्वंश्वविदां उभा दिवः। सूर्या उभा

चन्द्रमंसा विचक्षणा॥

विश्ववारा वरिवोभा वरेण्या। ता नोंऽवतं मित्मन्ता मिहंव्रता। विश्ववपरी प्रतरेणा तर्न्ता। सुवर्विदां दृशये भूरिरश्मी। सूर्या हि चन्द्रा वसुं त्वेषदंर्शता। मृनस्विनोभानुंचर्तोनु सन्दिवम्। अस्य श्रवो नद्यः सप्त बिंश्रति। द्यावा क्षामां पृथिवी दंर्शतं वपुः। अस्मे सूर्याचन्द्रमसांऽभिचक्षे। श्रद्धेकिमेन्द्र चरतो विचर्तुरम्॥

पूर्वाप्रं चरतो माययैतौ। शिशू क्रीडंन्तौ परिं यातो अध्वरम्। विश्वांन्यन्यो भुवंनाऽभि चष्टें। ऋतून्न्यो विदर्धज्ञायते पुनः। हिरंण्यवर्णाः शुचंयः पावका यासुं जातः कृश्यपो यास्विन्द्रः। अग्निं या गर्भं दिधरे विरूपास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥ यासाङ् राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अंवपश्यं जनांनाम्। मधुश्चतः शुचंयो याः पांवकास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥ यासाँ देवा दिवि कृण्वन्तिं भृक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवंन्ति। याः पृंथिवीं पयंसोन्दिन्तं शुक्रास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥ शिवेनं मा चक्षुंषा पश्यताऽऽपः शिवयां तनुवोपं स्पृशत त्वचं मे। सर्वारं अग्नीः रंप्सुषदों हुवे वो मिय वर्चो बल्मोजो नि धंत्त॥

आपों भुद्रा घृतिमदापं आसुरुग्नीषोमौं बिभ्रत्यापु इत्ताः। ती्रव्रो रसों मधुपृचांमरङ्गम आ मां प्राणेनं सह वर्च सागन्॥ आदित्पंश्याम्युत वां शृणोम्यामा घोषों गच्छति वाङ् नं आसाम्। मन्येभेजानो अमृतंस्य तर्हि हिरंण्यवर्णा अतृंपं यदावंः॥

नासंदासीन्नो सदांसीत्त्दानींम्। नासीद्रजो नो व्योमा पुरो यत्। किमावंरीवः कुहु कस्य शर्मन्॥

अम्भः किर्मासीद्गहेनं गभीरम्। न मृत्युर्मृतं तर्हि न। रात्रिया अहं आसीत्प्रकेतः। आनीदवातः स्वधया तदेकम्। तस्माद्धान्यं न पुरः किश्चनासं। तमं आसीत्तमंसा गूढमग्रैं प्रकेतम्। स्लिलः सर्वमा इदम्। तुच्छेनाभ्विपिहितं यदासीत्। तमंस्रस्तन्महिना जांयतैकम्। कामस्तदग्रे समंवर्ततािधे॥

मनंसो रेतंः प्रथमं यदासींत्। स्तो बन्धुमसंति निरंविन्दन्। हृदि प्रतीष्यां क्वयों मनीषा। तिर्श्वीनो वितंतो रिश्मरेषाम्। अधः स्विदासी(३)दुपरि स्वदासी(३)त्। रेतोधा आंसन्महिमानं आसन्। स्वधा अवस्तात्प्रयंतिः प्रस्तांत्। को अद्धा वेंद् क इह प्र वोंचत्। कृत आजांता कृतं इयं विसृष्टिः। अवांग्देवा अस्य विसर्जनाय॥

अथा को वेंद्र यतं आबुभूवं। इयं विसृष्टिर्यतं आबुभूवं। यदिं वा द्धे यदिं वा न। यो अस्याध्यंक्षः पर्मे व्योमन्। सो अङ्ग वेंद्र यदिं वा न वेदं। किङ्स्विद्वनुङ्कः उस वृक्ष आसीत्। यतो द्यावांपृथिवी निष्टतृक्षुः। मनीषिणो मनंसा पृच्छतेदुतत्। यद्ध्यतिष्ठद्भुवनानि धारयन्। ब्रह्म वनं ब्रह्म स वृक्ष आंसीत्॥ यतो द्यावांपृथिवी निष्टतृक्षुः। मनीषिणो मनंसा विब्नंवीमि वः। ब्रह्माध्यतिष्ठद्भुवनानि धारयन्। प्रातर्ग्निं प्रातरिन्द्र हवामहे। प्रातर्मित्रावरुणा प्रातरृश्वनां। प्रातर्भगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिम्। प्रातः सोमंमुत रुद्र ह्वेम। प्रातुर्जितं भगंमुग्र ह्वेम। व्यं पुत्रमदित्यो विधर्ता। आधिश्चद्यं मन्यमानस्तुरिश्चित्॥

राजां चिद्यं भगंं भृक्षीत्याहं। भगु प्रणेतुर्भगु सत्यंराधः। भगेमां धियमुदेव ददंत्रः। भगु प्र णो जनय गोभिरश्वैः। भगु प्र नृभिर्नृवन्तः स्याम। उतदानीं भगवन्तः स्याम। उत प्रपित्व उत मध्ये अह्राम्। उतोदिता मघवन्त्सूर्यस्य। व्यं देवाना समृतौ स्याम। भगं एव भगंवा अस्तु देवाः॥

तेनं वयं भगवन्तः स्याम। तं त्वां भग् सर्व इञ्जोहवीमि। स नो भग पुर एता भवेह। समध्वरायोषसो नमन्त। द्धिकावेव शुचंये पदायं। अर्वाचीनं वसुविदं भगं नः। रथंमिवाश्वां वाजिन आवंहन्तु। अश्वांवतीर्गोमतीर्न उषासंः। वीरवंतीः सदंमुच्छन्तु भृद्राः। घृतं दहांना विश्वतः प्रपीनाः। यूयं पात स्वस्तिभिः सदां नः॥

॥ नक्षत्रसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणे अष्टकम् - ३/प्रश्नः - १)

(तैत्तिरीय संहितायां काण्डम् – ३/प्रपाठकः – ५/अनुवाकः –१)

अग्निर्नः पातु कृत्तिंकाः। नक्षत्रं देविमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षणम्। ह्विरासं जुंहोतन। यस्य भान्ति रश्मयो यस्यं कृतविः। यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वां। स कृत्तिंकाभि-रभिसंवसानः। अग्निर्नो देवः सुंविते देधातु॥१॥

प्रजापंते रोहिणी वेंतु पत्नीं। विश्वरूपा बृह्ती चित्रभांनुः। सा नों यज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवेंम श्ररदः सवीरांः। रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां रूपाणिं प्रतिमोदंमाना। प्रजापंति हिवषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्॥२॥

सोमो राजां मृगशीर्षेण आगर्त्र। शिवं नक्षंत्रं प्रियमंस्य धामं। आप्यायंमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यर्जमाने दधातु। यत्ते नक्षंत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय॰ राजन् प्रियतंमं प्रियाणांम्। तस्मै ते सोम ह्विषां विधेम। शं ने एधि द्विपदे शं चतुष्पदे॥३॥

आर्द्रयां रुद्रः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठों देवानां पतिंरिघ्नयानांम्। नक्षंत्रमस्य ह्विषां विधेम। मा नः प्रजा रीरिष्नमोत वीरान्। हेती रुद्रस्य परिणो वृणक्तः। आर्द्रा नक्षंत्रं जुषता रहिवर्नः। प्रमुश्रमानौ दुरितानि विश्वाः। अपाघश र सन्नुदतामरांतिम्॥४॥

पुनर्नो देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनर्वसू नः पुनरेतां यज्ञम्। पुनर्नो देवा अभियंन्तु सर्वे। पुनः पुनर्वो ह्विषां यजामः। एवा न देव्यदितिरन्वा। विश्वंस्य भूत्री जगंतः प्रतिष्ठा। पुनर्वसू ह्विषां वर्धयंन्ती। प्रियं देवानामप्येतु पार्थः॥५॥

बृह्स्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षंत्रम्भि सम्बंभूव। श्रेष्ठां देवानां पृतंनास् जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृह्स्पतिर्नः परिपातु पृश्चात्। बाधेतां द्वेषो अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पत्रंयः स्याम॥६॥ इद स्पर्भयो ह्विरंस्तु जुष्टम्। आश्रेषा येषांमनुयन्ति चेतंः। ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति। ते नः सूर्पासो ह्वमागंमिष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापि सर्पाः। ये दिवं

उपंहूताः पितरो ये मघासुं। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमागंमिष्ठाः। स्वधाभिर्यज्ञं प्रयंतं जुषन्ताम्। ये अग्निदग्धा येऽनंग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरः क्षियन्ति। याङ्श्चं विद्मयाः उं च न प्रविद्मा मघासुं युज्ञः सुकृतं जुषन्ताम्॥८॥

देवीमनुंसञ्चरंन्ति। येषांमाश्रेषा अनुयन्ति कामम्। तेभ्यः

सर्पेभ्यो मधुंमज्जुहोमि॥७॥

गवां पितः फल्गुंनीनामिस् त्वम्। तदंर्यमन् वरुणिमत्र चारु। तं त्वां वयः संनितारः सनीनाम्। जीवा जीवंन्तुमुप् संविशेम। येनेमा विश्वा भुवंनानि सञ्जिता। यस्यं देवा अनुस्यन्ति चेतंः। अर्यमा राजाऽजर्स्तु विष्मान्। फल्गुनीनामृषभो रोरवीति॥९॥

श्रेष्ठों देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्गुंनीस्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्षत्रम्जरं सुवीर्यम्। गोमदर्श्वंवदुप्सन्नुं-देह। भगों ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगों देवीः फल्गुंनीराविवेश। भगस्येत्तं प्रंस्वं गंमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥१०॥

आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययेन सुवृता रथेन। वहन् हस्त र सुभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छेन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छे। हस्तः प्रयच्छ त्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन् प्रतिगृभ्णीम एनत्। दातारम्द्य संविता विदेय। यो नो हस्तांय प्रसुवातिं यज्ञम्॥११॥

त्वष्टा नक्षेत्रम्भ्येति चित्राम्। सुभगं संसं युव्ति श्रेचेमानाम्। निवेशयंत्रमृतान्मर्त्या श्रेश्च। रूपाणि पि श्वन् भ्वंनानि विश्वा। तत्रस्त्वष्टा तद् चित्रा विचेष्टाम्। तत्रक्षेत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तत्रः प्रजां वीरवंती श्रमोत्। गोभिनी अश्वैः समनत्तु युज्ञम्॥१२॥

वायुर्नक्षंत्रम्भ्यंति निष्टांम्। तिग्मश्रंङ्गो वृष्भो रोरुंवाणः। समीरयन् भुवंना मात्रिश्वां। अप द्वेषार्श्से नुदतामरांतीः। तन्नो वायुस्तदु निष्ट्यां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्यम्। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्। यथा तरेम दुरितानि विश्वा॥१३॥

दूरम्समच्छत्रंवो यन्तु भीताः। तदिन्द्राग्नी कृणुतां तद्विशांखे। तत्नो देवा अनुंमदन्तु यज्ञम्। पृश्चात् पुरस्तादभंयं नो अस्तु। नक्षंत्राणामिधंपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ। विषूचः शत्रूनप्बाधंमानौ। अपृ क्षुधं नुदतामरांतिम्॥१४॥ पूर्णा पृश्चादुत पूर्णा पुरस्तांत्। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिंगाय। तस्यां देवा अधिसंवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मांदयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युवतिः स्जोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वां। उरुं दुहां यजंमानाय यज्ञम्॥१५॥

ऋद्धास्मं ह्व्यैर्नमंसोप्सद्यं। मित्रं देवं मित्र्धेयं नो अस्तु। अनूराधान् ह्विषां वर्धयंन्तः। शतं जीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षेत्रमुदंगात्पुरस्तौत्। अनूराधा स् इति यद्वदंन्ति। तन्मित्र एति पृथिभिर्देवयानैः। हिरुण्ययैर्वितंतैरुन्तरिक्षे॥१६॥

इन्द्रौ ज्येष्ठामनु नक्षंत्रमेति। यस्मिन् वृत्रं वृत्र् तूर्ये ततारे। तस्मिन्वयम्मृतं दुहानाः। क्षुधं तरेम् दुरितिं दुरिष्टिम्। पुर्न्दरायं वृष्भायं धृष्णवें। अषांढाय् सहंमानाय मीढुषें। इन्द्राय ज्येष्ठा मधुम्दुहाना। उरुं कृणोतु यर्जमानाय

लोकम्॥१७॥

मूर्लं प्रजां वीरवंतीं विदेय। पराँच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिर्नक्षंत्रं प्राभिः समक्तम्। अहंर्भ्याद्यजंमानाय मह्यम्। अहंर्नी अद्य सुंविते दंधातु। मूलं नक्षंत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि। शिवं प्रजाये शिवमंस्तु मह्यम्॥१८॥ या दिव्या आपः पर्यसा सम्बभूवः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शइ स्योना भवन्तु। याश्च कूप्या याश्चं नाद्याः समुद्रियाः। याश्चं वेशन्तीरुत प्रांसचीर्याः। यासांमषाढा मधुं भृक्षयंन्ति। ता न आपः शइ स्योना भवन्तु॥१९॥

तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यज्ञम्। तन्नक्षंत्रं प्रथतां पृशुभ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यजमानाय कल्पताम्। शुभ्राः कन्यां युवतयः सुपेशंसः। कर्मकृतः सुकृतो वीर्यावतीः। विश्वान देवान् ह्विषां वर्धयन्तीः। अषाढाः काम्मुपंयान्तु यज्ञम्॥२०॥

यस्मिन् ब्रह्माभ्यजंयत्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूंच सर्वम्ं। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियं दधात्वहंणीयमानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विचंष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतंनाः सञ्जयम। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्॥२१॥ शृण्वन्ति श्रोणाम्मृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपंश्णोमि वाचम्। महीं देवीं विष्णुंपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचीं मेना र ह्विषां यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंक्रमे। महीं दिवंं पृथिवीम्न्तिरक्षम्। तच्छ्रोणैतिश्रवं इच्छमांना। पुण्य इ श्लोकं यजमानाय कृण्वती॥२२॥

अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासंः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः। ते यज्ञं पान्तु रजंसः प्रस्तात्। संवृत्स्रीणंम्मृत ई स्वस्ति। यज्ञं नः पान्तु वसंवः पुरस्तात्। दक्षिणतोऽभियंन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रम्भि संविशाम। मा नो अरांतिरुघशुरसाऽगर्न्॥२३॥

क्षत्रस्य राजा वर्रुणोऽधिराजः। नक्षत्राणाः श्वतिभेष्वविसेष्ठः। तौ देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायुः। श्वतः सहस्रां भेषुजानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रुण उपयातु। तन्नो विश्वे अभि संयन्तु देवाः। तन्नो नक्षत्रः श्वतिभेषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्धेषजानि॥२४॥

अज एकंपादुदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां भूतानिं प्रति मोदंमानः। तस्यं देवाः प्रंस्वं यंन्ति सर्वें। प्रोष्ठपदासों अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजमानः समिधा न उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुहृदग्न्द्याम्। तर् सूर्यं देवम्जमेकंपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुंयन्ति सर्वे॥२५॥

अहिं बुंध्रियः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठों देवानां मुत मानुंषाणाम्।

तं ब्राँह्मणाः सोम्पाः सोम्यासंः। प्रोष्ठपदासो अभिरेक्षन्ति सर्वै। चत्वार् एकंम्भि कर्म देवाः। प्रोष्ठपदा स् इति यान् वदंन्ति। ते बुध्नियं परिषद्य स्तुवन्तः। अहि रक्षन्ति नर्मसोपसद्यं॥२६॥

पूषा रेवत्यन्वेति पन्थांम्। पृष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ। इमानि ह्व्या प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां यज्ञम्। क्षुद्रान् पृशून् रेक्षतु रेवतीं नः। गावों नो अश्वार् अन्वेतु पूषा। अन्नर् रक्षेन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजर् सनुतां यजंमानाय युज्ञम्॥२७॥

तद्धिनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गिमिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं नक्षत्रः ह्विषा यजंन्तौ। मध्वासम्पृक्तौ यजुंषा समक्तौ। यौ देवानां भिषजौं हव्यवाहौ। विश्वंस्य दूतावृमृतंस्य गोपौ। तौ नक्षत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्यांम्॥२८॥

अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगंवान् विचेष्टाम्। लोकस्य राजां मह्तो महान् हि। सुगं नः पन्थामभंयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यषिश्चन्त देवाः। तदस्य चित्र॰ हुविषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु॥२९॥

निवेशंनी सङ्गर्मनी वसूनां विश्वां रूपाणि वसून्यावेशयन्ती।

सहस्रपोष रपुभगा रर्गणा सा न आगुन्वर्चसा संविदाना॥ यत्ते देवा अदेधुर्भागुधेयममावास्ये संवसन्तो महित्वा। सा नो युज्ञं पिपृहि विश्ववारे रुयिं नो धेहि सुभगे सुवीरम्॥३०॥

नवों नवो भवति जायंमानोऽह्रां केतुरुषसांमेत्यग्रें। भागं देवेभ्यो विदंधात्यायन् प्रचन्द्रमां स्तिरति दीर्घमायुः॥ यमादित्या अर्शुमाँप्याययंन्ति यमक्षितमक्षितयः पिबन्ति। तेनं नो राजा वरुणो बृहस्पतिरा प्याययन्तु भुवंनस्य गोपाः॥ ये विरूपे समनसा संव्ययन्ती। समानं तन्तुं परितातनातें। विभू प्रभू अनुभू विश्वतों ह्वे। ते नो नक्षेत्रे हवमार्गमेतम्। वयं देवी ब्रह्मणा संविदानाः। सुरत्नासो देववीतिं दर्धानाः। अहोरात्रे हविषां वर्धयंन्तः। अति पाप्मानमितंमुत्त्वागमेम। प्रत्युंवदृश्यायती। व्युच्छन्तीं दृहिता दिवः। अपो मृही वृंणुते चक्षुंषा। तमो ज्योतिंष्कृणोति सूनरीं। उदुस्त्रियायाः सचते सूर्यः। सर्चा उद्यन्नक्षंत्रमर्चिमत्। तवेदुंषो व्युषि सूर्यस्य च। सं भक्तेनं गमेमिहि। तन्नो नक्षेत्रमर्चिमत्। भानुमत्तेजं उचर्त्। उपयज्ञमिहार्गमत्। प्र नक्षंत्राय देवायं। इन्द्रायेन्दु १ हवामहे। स नंः सविता सुंवत्सनिम्। पृष्टिदां वीरवंत्तमम्। उदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः। दृशे विश्वाय सूर्यम्। चित्रं देवानामुदंगादनीकं चक्षुंर्मित्रस्य वर्रुणस्याग्नेः। आऽप्रा द्यावां पृथिवी अन्तिरिक्ष्यं सूर्यं आत्मा जगंतस्तस्थुषंश्च।
आदितिर्न उरुष्यत्विदितिः शर्मं यच्छत्। अदितिः
पात्वश्हंसः। महीमूषु मातरशं सुब्रतानांमृतस्य पत्नीमवंसे
हुवेम। तुविक्ष्त्राम्जरंन्तीमुरूचीश सुशर्माण्मिदितिश
सुप्रणीतिम्।

इदं विष्णुर्विचं ऋमे त्रेधा निदंधे पुदम्। समूढमस्य पा रसुरे। प्रतिद्वर्ष्णुः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वां। अग्निर्मूर्घा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपा । रेता रेसि जिन्वति। भुवों यज्ञस्य रजंसश्च नेता यत्रांनियुद्धिः सचंसे शिवाभिः। दिवि मूर्धानं दिधषे सुवर्षां जिह्वामंग्ने चकृषे हव्यवाहम्। अनुनोऽद्यानुंमतिर्युज्ञं देवेषुं मन्यताम्। अग्निश्चं हव्यवाहंनो भवंतां दाशुषे मर्यः। अन्विदंनुमते त्वं मन्यांसै शं च नः कृधि। ऋत्वे दक्षांय नोहि नु प्रण आयू ५ षि तारिषः। हव्यवाहं मिममातिषाहम्। रक्षोहणं पृतंनासु जिष्णुम्। ज्योतिष्मन्तं दीद्यंतं पुरंन्धिम्। अग्निः स्विष्टकृत माहुंवेम। स्विष्टमग्ने अभितत्पृंणाहि। विश्वां देव पृंतना अभिष्य। उरुं नः पन्थां प्रदिशन्विभांहि। ज्योतिष्मद्धेह्यजरंत्र आयुंः॥

अग्नये स्वाहा कृत्तिंकाभ्यः स्वाहाँ।

अम्बायै स्वाहां दुलायै स्वाहां। नितृत्यै स्वाह्य अयंन्त्यै स्वाहाँ। मेघयंन्त्ये स्वाहां वर्षयंन्त्ये स्वाहां। चुपुणीकांयै स्वाहाँ। प्रजापंतये स्वाहां रोहिण्ये स्वाहाँ। रोचंमानायै स्वाहाँ प्रजाभ्यः स्वाहाँ। सोमाय स्वाहां मृगशीर्षाय स्वाहां। इन्वकाभ्यः स्वाहौषंधीभ्यः स्वाहाँ। राज्याय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहाँ। रुद्राय स्वाहाऽऽर्द्राये स्वाहाँ। पिन्वंमानायै स्वाहां पृशुभ्यः स्वाहाँ। अदित्यै स्वाहा पुनर्वसुभ्याम्। स्वाहा भूँत्यै स्वाहा प्रजाँत्यै स्वाहाँ। बृहुस्पतंये स्वाहां तिष्यांय स्वाहां। ब्रह्मवर्चसाय स्वाहाँ। सर्पेभ्यः स्वाहाँ ऽऽश्रेषाभ्यः स्वाहाँ। दन्दशूकेंभ्यः स्वाहाँ। पितृभ्यः स्वाहां मुघाभ्यः। स्वाहांऽनुघाभ्यः स्वाहांऽगुदाभ्यः। स्वाहांऽरुन्धतीभ्यः स्वाहां। अर्युम्णे स्वाहा फल्गुंनीभ्याङ् स्वाहाँ। पशुभ्यः स्वाहा।

भगांय स्वाहा फल्गुंनीभ्या् स्वाहाँ। श्रेष्ठ्यांय स्वाहां। स्वित्रे स्वाहा हस्ताय। स्वाहां ददते स्वाहां पृणते। स्वाहाँ प्रयच्छंते स्वाहाँ प्रतिगृभ्णते स्वाहाँ। त्वष्ट्रे स्वाहां चित्रायै स्वाहां। चैत्राय स्वाहाँ प्रजाये स्वाहाँ। वायवे स्वाहा निष्टांये स्वाहां। कामुचारांय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहाँ। इन्द्राग्निभ्या ধ स्वाहा विशांखाभ्या ধ स्वाहाँ। श्रेष्ठ्याय स्वाहाऽभिजिंत्ये स्वाहाँ। पौर्णमास्यै स्वाहा कामांय स्वाहाऽऽगंत्यै स्वाहाँ। मित्राय स्वाहां ऽनूराधेभ्यः स्वाहाँ। मित्रधेयांय स्वाहाऽभिजित्यै स्वाहाँ। इन्द्रांय स्वाहाँ ज्येष्ठायै स्वाहाँ। ज्येष्ठांय स्वाहाऽभिजिंत्ये स्वाहां। प्रजापंतये स्वाहा मूलांय स्वाहां। प्रजायै स्वाहाँ। अुद्धः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। सुमुद्राय स्वाहा कामांय स्वाहाँ। अभिजिंत्यै स्वाहाँ। विश्वैभ्यो देवेभ्यः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहाँ।

अनुपुजुय्याय स्वाहा जित्यै स्वाहाँ। ब्रह्मणे स्वाहां ऽभिजिते स्वाहाँ। ब्रह्मलोकाय स्वाहाऽभिजित्यै स्वाहाँ। विष्णंवे स्वाहाँ श्रोणायै स्वाहाँ। श्लोकांय स्वाहां श्रुताय स्वाहां। वसुंभ्यः स्वाहा श्रविष्ठाभ्यः स्वाहाँ। अग्रांयु स्वाहा परींत्यै स्वाहाँ। वर्रुणाय स्वाहां शतिभेषजे स्वाहां। भेषजेभ्यः स्वाहाँ। अजायैकंपदे स्वाहाँ प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहाँ। तेजंसे स्वाहाँ ब्रह्मवर्चसाय स्वाहाँ। अहंये बुध्नियांय स्वाहां प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहां। पूष्णे स्वाहां रेवत्यै स्वाहां। पशुभ्यः स्वाहाँ। अश्विभ्या् स्वाहाँऽश्वयुग्भ्याः स्वाहाँ। श्रोत्रांय स्वाहा श्रुत्ये स्वाहां। यमाय स्वाहांऽपभुरणीभ्यः स्वाहाँ। राज्याय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहाँ। अमावास्याये स्वाहा कामाय स्वाहाऽऽगंत्ये स्वाहाँ। चन्द्रमंसे स्वाहाँ प्रतीदश्यांयै स्वाहाँ। अहोरात्रेभ्यः स्वाहाँ ऽर्धमासेभ्यः स्वाहाँ। मासेंभ्यः स्वाहर्तुभ्यः स्वाहां।

संवत्सराय स्वाहाँ। अह्रे स्वाहा रात्रिंयै स्वाहाँ। अतिंमुत्त्यै स्वाहाँ। उषसे स्वाहा व्युंष्ट्रो स्वाहां। व्यूषुष्ये स्वाहाँ व्युच्छन्त्ये स्वाहा। व्युष्टायै स्वाहाँ। नक्षंत्राय स्वाहोंदेष्यते स्वाहाँ। उद्यते स्वाहोदिताय स्वाहाँ। हरसे स्वाहा भरसे स्वाहाँ। भ्राजंसे स्वाहा तेजंसे स्वाहाँ। तपंसे स्वाहा ब्रह्मवर्चसाय स्वाहाँ। सूर्याय स्वाहा नक्षंत्रेभ्यः स्वाहाँ। प्रतिष्ठायै स्वाहाँ। अदिंत्ये स्वाहाँ प्रतिष्ठाये स्वाहाँ। विष्णंवे स्वाहां युज्ञाय स्वाहां। प्रतिष्ठायै स्वाहाँ॥

द्धिकाव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वंस्य वाजिनंः। सुर्भि नो मुखांकर्त् प्रण् आयूर्ंषि तारिषत्॥

आपो हि ष्ठा मंयो भुवस्तानं ऊर्जे दंधातन। महेरणांय चक्षंसे॥ यो वंः शिवतमो रस्स्तस्यं भाजयतेह नंः। उश्तीरिव मातरंः॥

तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपों जनयंथा च नः॥

उद्त्मं वंरुणपाशंमस्मदवांधमं विमध्यमः श्रंथाय। अथां वयमांदित्यव्रते तवानांगसो अदितये स्याम। अस्तंभाद् द्यामृष्भो अन्तरिक्षमिमीत वरिमाणं पृथिव्या आसींदिद्विश्वा भुवनानि सम्राङ्विश्वत्तानि वरुणस्य व्रतानि।

यत्किं चेदं वंरुण् दैव्ये जनेंभिद्रोहं मनुष्यांश्वरांमिस। अचित्तीयत्तव धर्मा युयोपिम मा नस्तस्मादेनंसो देव रीरिषः॥

कित्वासो यद्रिरिपुर्नदीवि यद्वां घा सत्यमुत यं न विद्य। सर्वाताविष्यं शिथिरेव देवाथां ते स्याम वरुण प्रियासंः॥

अवं ते हेडों वरुण नमोंभिरवंयज्ञेभिरीमहे हुविर्भिः। क्षयंत्रस्मभ्यंमसुरप्रचेतो राज्नन्नेना रसिशिश्रथः कृतानिं॥

तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमान्स्तदाशांस्ते यजंमानो ह्विर्मिः। अहंडमानो वरुणेह बोध्युरुंशश्स मा न आयुः प्रमोषीः॥ हिरंण्यवर्णाः शुचंयः पावका यासुं जातः कृश्यपो यास्विन्द्रंः। अग्निं या गर्भं दिधेरे विरूपास्ता न आपः शश् स्योना भंवन्तु॥ यासा् राजा वर्रणो याति मध्ये सत्यानृते अंवपश्यं जनानाम्। मधुश्चतः शुचंयो याः पांवकास्ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु॥ यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भृक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति। याः पृथिवीं पर्यसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु॥ शिवेनं मा चक्षुंषा पश्यताऽऽपः शिवयां तनुवोपं स्पृशत त्वचं मे। सर्वारं अग्नी र रंप्सुषदों हुवे वो मयि वर्ची बलुमोजो नि धंत्त॥

पवमानः सुवर्जनंः। प्वित्रेण विचर्षणिः। यः पोता स पुंनातु मा। पुनन्तुं मा देवजुनाः। पुनन्तु मनंवो ध्रिया। पुनन्तु विश्वं आयवंः। जातंवेदः प्वित्रंवत्। प्वित्रंण पुनाहि मा। शुक्रेणं देवदीद्यंत्। अग्ने कत्वा कतूर् रन्। यत्तं प्वित्रम् चिषि। अग्ने वितंतमन्तरा। ब्रह्म तेनं पुनीमहे। उभाभ्यां देवसवितः। पवित्रेण सवेनं च। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। वैश्वदेवी पुनती देव्यागात्। यस्यै बह्वीस्तनुवो वीतपृष्ठाः। तया मदन्तः सधुमाद्येषु। वयः स्याम पतयो रयीणाम्। वैश्वानरो रश्मिर्भिमा पुनातु। वार्तः प्राणेनेषिरो मंयो भूः। द्यावांपृथिवी पर्यसा पर्योभिः। ऋतावंरी यज्ञिये मा पुनीताम्। बृहद्भिः सवितस्तृभिः। वर्षिष्ठैर्देवमन्मंभिः। अग्ने दक्षैः पुनाहि मा। येनं देवा अपुनत। येनऽऽपो दिव्यं कर्शः। तेनं दिव्येन ब्रह्मणा। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। यः पांवमानीरध्येतिं। ऋषिंभिः सम्भृत रसम्। सर्व स पूतमंश्राति। स्वदितं

मांतरिश्वंना। पावमानीयों अध्येतिं। ऋषिंभिः सम्भृंतर रसम्। तस्मै सरंस्वती दुहे। क्षीर स्पिर्मधूंदकम्॥ पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुदुघाहि पर्यस्वतीः। ऋषिभिः सम्भृतो रसंः। ब्राह्मणेष्वमृत १ हितम्। पावमानीर्दिशन्तु नः। इमं लोकमथों अमुम्। कामान्त्समंधयन्तु नः। देवीर्देवैः समार्भृताः। पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुदुघाहि घृंतश्चतंः। ऋषिभिः सम्भृतो रसः। ब्राह्मणेष्वमृत रे हितम्। येन देवाः पुवित्रेण। आत्मानं पुनते सदाँ। तेनं सहस्रंधारेण। पावमान्यः पुनन्तु मा। प्राजापत्यं पवित्रम्। शतोद्यांम १ हिर्ण्मयम्। तेन ब्रह्म विदो व्यम्। पूतं ब्रह्मं पुनीमहे। इन्द्रः सुनीती सहमां पुनातु। सोमः स्वस्त्या वर्रणः समीच्यां। यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातु मा। जातवेदा मोर्जयंन्त्या पुनातु। भूर्भुवः सुर्वः।

तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। दैवींस्स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुंषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शन्नों अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

नमो ब्रह्मणे नमों अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम् ओषंधीभ्यः। नमो वाचे नमो वाचस्पतंये विष्णंवे बृह्ते कंरोमि॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥प्रोक्षण मन्त्राः॥

आपो हि ष्ठा मंयो भुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महेरणांय चक्षंसे। यो वंः शिवतमो रसस्तस्यं भाजयते ह नंः। उशतीरिव मातरंः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपो जनयंथा च नः॥

देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रंस्वे। अश्विनौर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्तौभ्याम्। अश्विनोर्भेषंज्येन। तेजंसे ब्रह्मवर्चसायाभिषिश्चामि॥ देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रंस्वे। अश्विनौर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्तौभ्याम्। सरंस्वत्यै भैषंज्येन। वीर्यायान्नाद्यांयाभिषिश्चामि॥ देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रंस्वे। अश्विनौर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्तौभ्याम्। इन्द्रंस्येन्द्रियेणं। श्रिये यशंसे बलांयाभिषिश्चामि॥

देवस्यं त्वा सिवतुः प्रंसवें ऽिश्वनों ब्र्हिभ्यां पूष्णो हस्ताभ्या क्स्रिस्तिया स्रिक्षेत्रे वाचो यन्तुर्यन्नेणाग्नेस्त्वा साम्राज्येनाभिषिश्चामि॥ देवस्यं त्वा सिवतुः प्रंसवें ऽिश्वनों ब्र्हिभ्यां पूष्णो हस्ताभ्या क्सर्यस्वत्ये वाचो यन्तुर्यन्नेण बृह्स्पतें स्त्वा साम्राज्येनाभिषिश्चामि॥

द्रुपदादिव मुश्चंतु। द्रुपदादिवेन्मुंमुचानः। स्विन्नः स्नात्वी मलांदिव। पूतं पवित्रेणेवाज्यम्। आपः शुन्धन्तु मैनंसः। आपो वा इदः सर्वं विश्वां भूतान्यापः प्राणा वा आपः 48 प्रोक्षण मन्त्राः

प्शव आपोऽन्नमापोऽमृंतमापंः सम्राडापों विराडापंः स्वराडापृश्छन्दा् इस्यापो ज्योती् इष्यापो यज्रू इष्यापंः सत्यमापः सर्वा देवता आपो भूर्भुवः सुवराप ओम्॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/